

INGELICHT

Informatiemagazine voor de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
april 2007 - Nr 2

Defensie

**Mapping
Terrorism**

**Research: evaluatie van wetenschappelijk
onderzoek naar terrorisme**

colofon

INGELICHT wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD).

Eindredactie:

M.A.M. Bemelmans-Oonincx

N.E. van den Brink

Redactieadres:

MIVD/Bureau Communicatie

Postbus 20701, 2500 ES Den Haag

E-mailadres: mivd@mindef.nl

Telefoon: 070 - 441 90 40

Fotografie: Ministerie van Defensie en Archief Defensiekrant

Vormgeving: Theo Olsthoorn en

Kommer de Heer

Druk en lithografie:

UnitedGraphics

Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren Verschijnings

Kopij datum

23 mei 14 juni

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend. Voor gebruik van teksten en foto's uit dit blad dient u toestemming te vragen aan de redactie.

Omslag: Mapping Terrorism

Research: Een bijdrage van

B. Jongman

I N H O U D S O P G A V E

4 Amerikaanse onderscheiding voor generaal-majoor Cobelens

5 Focus op het CVRP

14 Spullen brengen naar een gehandicaptenvereniging

6 Samenwerking krijgt nieuwe impuls

18 Samenwerking MIVD en AIVD op veel gebieden succesvol

8 Defensie Inlichtingen en Veiligheidsraad en Inlichtingen en Veiligheidsautoriteit

21 Nieuw kantoor voor detachement BRD

21 Eerste MIVD motor tourdag

22 Tussenbalans van het wetenschappelijk onderzoek naar terrorisme

11 MC column

23 Opleidingsklas DIVI te gast bij MIVD

12 Er gebeurt toch nooit wat!!!

24 Reusers kolom

Op 29 maart bezocht de Inspecteur-generaal der Krijgsmacht, vice-admiraal ir. Michiel van Maanen de MIVD. Zijn interesse ging vooral uit naar de medewerkers van de MIVD. Op deze foto is hij in gesprek met personeel van de stafafdeling Ondersteuning.●

Je weet wat je hebt en je moet nog maar zien...

VERANDERINGEN

Sinds begin dit jaar zijn de laatste twee van de drie kinderen Cobelens het huis uit en niet op de ooit door pa voorspelde leeftijd van 18 jaar, maar zo'n 7 a 8 jaar later. Een grote verandering in huize Cobelens; opgeruimde kamers, minder herrie, geen voortdurende onderhandelingen over hoe laat en met wie wordt gegeten, geen rekening houden met al die jeugdige agenda's vol studie, sport, vriendjes en werk, minder ruzie en slaande deuren, zo maar onder de douche kunnen, etc, etc. Eerste vraag is of mijn vrouw en ik er nu echt op zijn vooruit gegaan? We weten het nog niet echt zeker, maar de baan van mijn vrouw als moeder en huisvrouw is in ieder geval drastisch veranderd. Ze heeft ook veel meer tijd voor mij, tenminste als ik er vaker zou zijn. Kortom grote veranderingen en veranderingen voelen altijd onwennig. Je weet dat het moet en dat het komt, maar je hele persoon verzet zich tegen die onvoorspelbare gevolgen van zo'n verandering.

Bij de MIVD als organisatie is het niet anders. Fijn dat het personeel via Dessens mocht zeggen hoe het verder moet. Leuk al die extra collegae die ons in het vooruitzicht zijn gesteld. Prima dat we beter in onze spullen komen te zitten. Tof dat sleutelfunctionarissen van Defensie tegenwoordig een speciale briefingmiddag bij ons krijgen. Uitstekend dat we aan de weg timmeren voor wat meer naamsbekendheid. Geweldig dat we 250 open sollicitaties binnen hebben gekregen. Te gek voor woorden dat we zo goed proberen samen te werken met de AIVD.

Maar de prijs die ervoor moet worden betaald is extra werk, extra flexibiliteit, (nog) meer commitment en zelfvertrouwen, maar vooral veranderingsbereidheid.

Ook hier verzet je hele wezen zich tegen al die veranderingen. Immers je weet wat je hebt en je moet nog maar zien... Want we reorganiseren al zo vaak en veel. De MIVD is pas 5 jaar geleden opgericht en de weeffouten exercitie is nog maar net achter de rug, en nu weeeeer reorganiseren met bijbehorende verhuizingen!! Die verzuchtingen zijn ook aan de 11e verdieping niet voorbij gegaan en worden echt wel serieus genomen. Ook de aandacht van de IGK is er bij zijn recente bezoek voor gevraagd. Toch moeten we ons realiseren dat als er NIET meer wordt gereorganiseerd onze organisatie langzaam maar zeker vast komt te zitten en minder relevant zal worden. De wereld om ons heen verandert constant en voor mijn (50+) gevoel steeds sneller. In die wereld waarin wij een belangrijke bijdrage leveren aan de veiligheid van ons land, moeten wij dus mee!

Mijn vrouw en ik zullen dus moeten wennen aan al die opgesomde 'voordelen' als gevolg van het vertrek van de ladies. We zullen onze tijd op een andere manier kunnen indelen en onze kinderen (indien gevraagd en gewenst) adviseren. Ze zullen dadelijk voor het gevoel ook geen eigen kamer meer hebben maar bij ons op visite komen, etc, etc

Bij de MIVD moeten we wennen aan onze nieuwe Minister, hoe zal zijn

En nu weer reorganiseren met bijbehorende verhuizingen. Die verzuchtingen zijn ook aan de 11e verdieping niet voorbij gegaan en worden echt wel serieus genomen. Ook de aandacht van de IGK is er bij zijn recente bezoek voor gevraagd.

beleid worden vorm gegeven na zijn inwerkperiode. De MIVD zal op den duur niet meer in dit gebouw passen dus geheid dat er weer eens een keer een verhuizing komt. Er zullen nieuwe mensen en inzichten bijkomen en chefs zullen wisselen. Hoe het met Afghanistan verder zal gaan en de rest van de wereld, zullen wij moeten proberen te voorspellen en daarna mogelijk aanpassingen in onze werkzaamheden moeten aanbrengen.

In juni zullen er verkiezingen plaatsvinden voor de MC, dit is HET forum dat namens het personeel waakt over die veranderingsgezinde Directie. Dat is dan ook de plek om uw invloed te laten gelden en samen met de Directie vooruit te kijken. Ik roep u dan ook op zich op te geven als kandidaat. De huidige MC verdient het om een zo groot mogelijke steun te ontvangen en wij verdienen het allemaal onze MIVD gelijke tred te laten houden met onze omgeving en op die manier relevant te blijven voor de veiligheid van ons land.●

Pieter Cobelens
Generaal-majoor

Amerikaanse onderscheiding voor generaal-majoor Cobelens

Op 2 maart kreeg generaal-majoor Pieter Cobelens de Meritorious Service Medal uitgereikt door de Amerikaanse ambassadeur in Nederland, de heer Roland E. Arnall.

Generaal Cobelens ontving deze Amerikaanse onderscheiding voor zijn bijdragen aan de operaties Enduring Freedom en Operatie Iraqi Freedom gedurende zijn plaatsing bij het Central Command in Tampa Florida in 2006.

Generaal Cobelens was daar geplaatst voordat hij aantrad als Directeur MIVD.

Het is de tweede keer dat generaal Cobelens deze onderscheiding ontving, wat uniek genoemd mag worden. Ambassadeur Arnall noemde generaal Cobelens een energieke en vindingrijke partner en bewondert met name zijn niet aflatende inzet om de Nederlandse missie in Afghanistan tot een succes te brengen.

De uitreiking vond plaats in het bijzijn van zijn echtgenote Marianne Cobelens en collega's van de MIVD.●

Foto Krister Evenhouse

FOCUS OP HET CVRP

De vorige keer hebben we u ingelicht over de stand van zaken met betrekking tot de reorganisatie 'Versterking MIVD'. De herinrichting van de organisatie werd, via het voorleggen van inrichtingsalternatieven, nader besloten in DIRO 'Specials'. Dit is inmiddels gebeurd, waardoor nu verder gewerkt kan worden aan het cVRP, het concept Voorlopig Reorganisatieplan. Dit reorganisatieplan is de basis voor de uitvoering. Er moeten dan ook veel zaken in worden vastgelegd. Hierin bestaat grofweg een tweedeling: de herinrichting van de organisatie en de uitbreiding.

De nieuwe orgaan- en functiebeschrijvingen vormen een belangrijke bijlage van dit Reorganisatieplan.

Door kolonel b.d. Louwe Hakvoort, projectleider

Herinrichting

Op 12 februari is het personeel van de MIVD grotendeels geïnformeerd over de genomen besluiten. De werkorganisatie, ingesteld vanaf 1 november 2006, was de eerste stap van veranderingen binnen de MIVD. Een andere topstructuur was nodig om invulling te geven aan onder andere de aanbevelingen van het rapport van de Onderzoeksgroep Inlichtingen en Veiligheid Defensie onder leiding van dhr. Dessens.

Doelstellingen van de reorganisatie, naar aanleiding van deze aanbevelingen, zijn:

- een meer integrale afweging van en besluitvorming over alle belangen en producten binnen de MIVD;
- het ontvlechten van beleid, planning & control en ondersteuning in de hoofdstructuur;
- het versterken van de samenwerking tussen (productie)afdelingen: onderling en met de stafafdelingen.

Met een Centraal/Decentraal managementmodel, het oprichten van drie stafafdelingen, Beleid, Control en Ondersteuning en het oprichten van stafbureaus bij elke productiefunctie zullen de samenhang en verantwoordelijkheid voor het geheel vergroot worden. Binnen de stafbureaus van de Productiefuncties bevinden zich de koppelvlakken met de drie stafafdelingen. Door het DIRO is er ook voor gekozen om sommige afdelingen wat anders in te delen, dus verplaatsing of toevoeging van een bureau of sectie. Daarnaast krijgen enkele afdelingen een andere naam.

Inmiddels heeft besluitvorming zich verder ontwikkeld en zijn er nog wat zaken toe te voegen aan de lijst met besluiten:

Naar aanleiding van het onderzoek van Policy Research Corporation is besloten dat er een Defensie Inlichtingen en Veiligheidsraad opgericht wordt, waaraan de MIVD deelneemt en het secretariaat voert. Daarnaast wordt de MIVD ingesteld als I&V-Autoriteit, met als taak de kwaliteit van de I&V-keten te borgen. Een nieu-

we verantwoordelijkheid dus. U kunt hierover meer lezen op pagina 8.

Het programma- en projectmanagement wordt geïmplementeerd en ondergebracht bij de stafafdeling Control.

Uitbreiding

Inmiddels is er ook gewerkt aan de vte-verdeling naar aanleiding van de uitbreiding die gepland staat voor 2008 en 2009. De extra functies zijn in onderling overleg, en met de aanbevelingen van Dessens als uitgangspunt, verdeeld over de afdelingen.

Orgaanbeschrijvingen

Sinds februari zijn externe beschrijvers van KPMG bezig om de (sub-) organen en functies te beschrijven. Een hele klus, inmiddels zijn de afdelingen beschreven. Aspecten die hier aan de orde komen zijn de doelstellingen van een afdeling, de hieruit voortvloeiende taken

en de bijzonderheden van het werkkterrein zoals de aard, de omvang en de complexiteit van het werkkterrein. De bureau's worden momenteel beschreven, daarna zijn de functiebeschrijvingen aan de beurt. De werkwijze van de beschrijvers bestaat uit het houden van interviews met de afdelings- en bureauhoofden om zoveel mogelijk informatie te verzamelen. Zij bewaken de consistentie in de beschrijvingen.

De rol van het Projectteam

In de (meestal) wekelijkse vergaderingen van het projectteam wordt de voortgang besproken en meegelezen. Onder leiding van de projectleider wordt het cVRP opgesteld, waarna de projectleden meegelezen om te corrigeren op inhoudelijke zaken en te controleren op consistentie en samenhang van de diverse onderdelen en bijlagen van het cVRP. Deze procedure geldt ook voor de orgaan- en functiebeschrijvingen, waarbij het projectteam zorgt dat alle genomen besluiten van het DIRO terugkomen in de beschrijvingen.●

MIVD bezoekt CT-Infobox

Op papier mag de samenwerking geregeld zijn tussen MIVD en AIVD, in de praktijk hoort men wel eens 'via de verwarmingsbuizen' dat een en ander nog te wensen overlaat. Natuurlijk gaat het om organisaties met andere culturen, andere prioriteiten en een focus op andere aandachtsgebieden. Onder meer in de CT-Infobox vinden ze elkaar.

Samenwerking krijgt nieuwe impuls

Bijdrage: AIVD

De directeur MIVD Pieter Cobelens en zijn plaatsvervanger Jeroen Sikkel brachten begin februari een bezoek aan de CT-Infobox. Theo Bot begeleidde de heren en sprak met ze in een open sfeer over de CT-Infobox als centraal punt waar informatie van diverse kanten bijeenkomt. Ook werd de specifieke rol van de MIVD nader toegelicht en besproken.

Het gesprek is in ieder geval een goede stap voorwaarts geweest in de samenwerking. Met concrete voorbeelden zijn de raakvlakken nogmaals onder de aandacht gebracht. Targets die vanuit operationeel MIVD-onderzoek zijn ingebracht in de CT-Infobox alsook de informatiepositie van de MIVD in bepaalde regio's en op het gebied van verbindingsinlichtingen, hebben hieraan bijgedragen.

Vanuit beide zijden, AIVD en MIVD, is de unieke positie die de

box heeft nogmaals bevestigd.

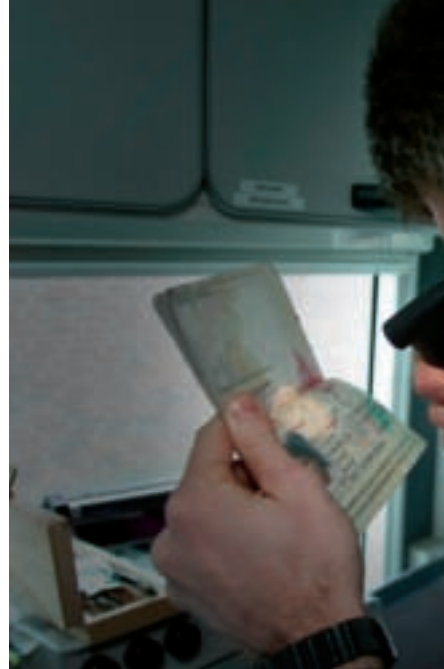
Wellicht zijn er mogelijkheden om deze in een breder perspectief te benutten. Dit moet in het kader van capaciteit versus ambitieniveau nader worden gezien. Openheid en toegankelijkheid zijn de kernbegrippen als het erom gaat vertrouwen te winnen. In de CT-Infobox is daaraan de afgelopen twee jaar hard gewerkt.

Sinds maart 2005 ligt de samenwerking van de partners in de box vast in een convenant. Dit unieke concept is nog steeds in ontwikkeling. Intern houdt de box zichzelf een spiegel voor om te bezien hoe uniek deze positie is en wat dit betekent en uitstraalt naar buiten toe. Bestaan er nog niet geïdentificeerde kansen en mogelijkheden, waarbij de box een wezenlijke bijdrage kan leveren aan de algehele veiligheid van Nederland?

Ook extern zien we deze tendens. Niet alleen inhoudelijk, maar ook

procedureel wordt naar de CT-Infobox gekeken. Zo heeft bijvoorbeeld de Commissie van Toezicht, in een rapport dat officieel nog uit moet komen, aanbevelingen gedaan waarin sprake is van een te creëren wettelijke basis voor de box.

De samenwerking tussen AIVD en MIVD is niet pas in 2005 begonnen. Met het in werking treden van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 bestond er al een wettelijk kader voor het 'verlenen van zoveel mogelijk medewerking'. Deze samenwerking is daarna bevestigd en concreet gemaakt met het Convenant MIVD-AIVD inzake technische ondersteuning bij satellietinterceptie (2003) en het Convenant CT-Infobox (2005). Vervolgens is het Convenant inzake samenwerking AIVD en MIVD (juli 2005) getekend, dat vorig jaar oktober in vernieuwde vorm van kracht werd.●

'Morgen gaat het nog beter'

DEFENSIE

Inlichtingen en Veiligheidsraad en Inlichtingen en Veiligheidsautoriteit

De positie die de MIVD binnen de bestuursstaf inneemt is uniek. De MIVD valt rechtstreeks onder de secretaris-generaal (SG). Daarnaast heeft de MIVD relaties met alle overige diensten die rechtstreeks onder de SG vallen, met alle andere directies binnen de bestuursstaf en met de CDS en de daaronder ressorterende operationele commando's. Ook extern zijn er relaties met andere departementen en zusterdiensten. De MIVD levert unieke producten en diensten met een 'Vooruitziend Vermogen Voor Vrede & Veiligheid'. Kortom de MIVD is uniek en doet het goed... maar er is meer!

Policy Research Corporation

Door het externe bureau Policy Research Corporation (PRC) is een onderzoek uitgevoerd naar het instellen van een Defensie Inlichtingen en Veiligheidsraad (DIVR) en een Inlichtingen en Veiligheidsautoriteit. Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van het rapport van de commissie Dessens en het onderzoek binnen de bestuursstaf naar de I&V-capaciteit binnen Defensie. Het eindresultaat van het onderzoek van PRC is door een afvaardiging daarvan op 2 april gepresenteerd aan de leden van het DIRO, waarvan hieronder een samenvatting wordt gegeven.

Defensie Inlichtingen en Veiligheidsraad

De integrale I&V optiek is onderbelicht doordat er onvoldoende zicht is op (het functioneren van) de I&V-keten als geheel en er een gestructureerde dialoog tussen betrokkenen binnen de keten ontbreekt. De I&V-keten bestaat wel,

maar de onderdelen daarvan functioneren onder verschillende niveaus. Mede door het toenemende expeditionaire karakter van de krijgsmacht is het belang van I&V in sterke mate toegenomen. De scheiding tussen de inlichtingenniveaus vervaagt; strategische en operationele inlichtingenverwerkingsmiddelen kunnen op tactisch niveau worden toegepast en omgekeerd. Hierdoor is een nauwe samenwerking tussen de MIVD en de overige I&V-organisaties steeds essentiëler. Het I&V-proces vormt veelal de start van een nieuwe operatie en mag dus niet afhankelijk zijn van de huidige bestaande fora.

Met het oprichten van een DIVR zal een professionalisering plaats kunnen vinden van de omgang met I&V-aspecten binnen Defensie. De DIVR wordt een afstemmings- en coördinatieorgaan voor I&V-aspecten op het hoogste niveau

› binnen Defensie en zal I&V vraagstukken op hoofdlijnen kunnen gaan behandelen.

Hoewel de DIVR geen besluitvormend orgaan zal worden, wordt deze wel richtinggevend door een indirecte borging van de kwaliteit en het functioneren van de I&V-keten. De DIVR zal waarschijnlijk, onder leiding van de SG, drie tot vier keer per jaar bijeenkomen. De permanente leden van de DIVR worden, naast de SG als voorzitter, D-MIVD, de CDS, het Hoofd Directie Algemeen Beleid en de Directeur Juridische Zaken. Andere onderdelen van de bestuursstaf worden indien nodig geïnformeerd en kunnen incidenteel worden uitgenodigd voor bepaalde agendapunten. Het secretariaat van de DIVR wordt belegd bij de Stafafdeling Beleid van de MIVD.

De DIVR behandelt thema's met een langere en kortere termijn focus.

Voor de langere termijn moet hierbij ondermeer gedacht worden aan toekomststudies met

betrekking op de functie van I&V binnen de krijgsmacht en de benodigde kwalitatieve en kwantitatieve inzet hiervan. Ook worden onderwerpen behandeld op het gebied van technologische ontwikkelingen en de noodzakelijke investeringen. En natuurlijk kunnen onderwerpen op personeelsgebied worden besproken, met name waar het gaat om beschikbaarheid, kwaliteit (van opleidingen) en loopbaanpatronen.

Voor de kortere termijn komt prioritering van inzet van I&V-capaciteit in het komende jaar aan de orde. Hierbij moet gedacht worden aan de contouren van de Inlichtingen en Veiligheidsbehoefte Defensie en de impact van het Aanwijzingsbesluit. Daarnaast kunnen zaken besproken worden als de prioritering van de inzet van overige I&V-organisaties en de verdeling van de I&V-capaciteit over de verschillende niveaus. Zeker niet onbelangrijk zijn de aspecten met betrekking tot de inrichting van I&V in de uitzendgebieden op het gebied van voorbereiding, bijsturing en evaluatie van de betreffende missie.

Inlichtingen en Veiligheidsautoriteit

Voor het realiseren van een ketenbenadering op het vlak van I&V en het borgen van de kwaliteit van het I&V-product wordt naast de oprichting van de DIVR een Inlichtingen en Veiligheidsautoriteit ingesteld.

De I&V-Autoriteit zal vooral verantwoordelijkheid gaan dragen voor het borgen van de onafhankelijkheid en eenduidigheid van het inlichtingenbeeld, ook waar het gaat om het borgen van de kwaliteit van dit inlichtingenbeeld en de inlichtingenketen, voor wat betreft de toereikendheid van middelen en de kwaliteit van het personeel. Daarnaast wordt de Autoriteit verantwoordelijk voor het stellen van kaders en normen voor de gehele I&V-keten en het daarbinnen borgen van de samenwerking. De I&V-Autoriteit heeft niet alleen het recht, maar ook de plicht om het functioneren en de kwaliteit van de I&V-keten te borgen. De I&V-Autoriteit stuurt niet rechtstreeks de gehele I&V-keten aan maar stelt, in dialoog met de

Beste collegae,

Ik heb op 4 april jl., tijdens de introductiedagen voor nieuwe medewerkers, een briefing gegeven over het doen en laten van de MC. Een mooie gelegenheid om hen te motiveren voor het lidmaatschap van de MC en dat is hard nodig in verband met de verkiezingen op 14 juni a.s.

Door Ed Maas, voorzitter MC-MIVD

Het ledental wordt enerzijds bepaald door kandidaten die door de vakcentrales worden aangewezen en anderzijds door de ongebonden kandidaten - de vrije jongens - die echter voldoende sympathiserende handtekeningen moeten verzamelen voor hun kandidaatstelling en dat zijn er tenminste dertig.

Mijn streven is om het aantal van 20 gekozen kandidaat-leden te bereiken. Daarmee hebben we in elk geval voldoende reserve om het natuurlijke verloop op te kunnen vangen. De MC van de MIVD mag volgens de regels van het BMD (Besluit Medezeggenschap Defensie) maximaal 13 leden tellen.

Ik wil graag de groep ongeorganiseerden (niet-vakbondsleden) enthousiast proberen te krijgen voor het lidmaatschap van de MC. Ook zal ik de afdelingshoofden persoonlijk benaderen om support te krijgen voor de inzet van hun medewerkers bij MC-activiteiten. Ik wil nog net niet zo ver gaan om mensen 'aan te wijzen' waarvan wij denken dat ze een waardevolle aanvulling voor het MC-werk kunnen zijn. Inmiddels hebben zich wel enkele collegae gemeld die graag mee willen doen. Daar leid ik aan af dat het imago van de MC positief is.

Wat is er nu zo interessant aan die MC?

Ik vind het bijvoorbeeld belangrijk dat de organisatie aandacht voor ons heeft - immers de werkdruk binnen de MIVD is aanzienlijk - een adequate personeelszorg hoort daar tegenover te staan. Als MC-lid heeft u de kans om daar wat aan te doen. Directe communicatie van de werkvloer met de dienstleiding kan hierbij essentieel zijn. De dienstleiding heeft er alle baat bij dat het met het personeel goed gaat (you're OK, I'm OK), dus dat moet tot iets

moois kunnen leiden (uiteraard binnen de beschikbare kaders).

Wat is er nog meer leuk?

U kijkt in hoekjes van de MIVD-keuken die voor anderen (nog) niet toegankelijk zijn: strategische plannen, internationale betrokkenheid, politieke ontwikkelingen, grote investeringen en zo voorts.

Bij het Technisch Vooroverleg (TVO) zit u aan tafel met de directie, afdelingshoofden en projectleiders en telt onze mening en mede die van u wel degelijk mee. Bij de verschillende MC-vergaderingen bepalen we onze gezamenlijke mening en praten we over een te volgen strategie om onze belangen na te streven. De MC wordt regelmatig in een zeer vroeg stadium van verschillende ontwikkelingen op de hoogte gebracht. Natuurlijk dienen we als MC hier op een verantwoorde wijze mee om te gaan.

Nog meer?

Zeker niet te vergeten het informele overleg met D waarbij het bekende 'mespuntje' aan de orde komt (I'm OK, you're OK). Gezegd moet worden dat de MIVD als organisatie aan veel (externe) invloeden en ontwikkelingen onderhevig is wat op zich voor de nodige hectiek kan zorgen. Als MC moeten we steeds weer oog hebben voor de belangen van het personeel dat als rode draad binnen de organisatie de zaak draaiende houdt.

Geïnteresseerd? Via de pagina "Afdelingen" op Intranet MIVD kunt u op de site van de MC meer lezen over de onderwerpen die ons bezig houdt bijvoorbeeld de komende verkiezingen. Wij hopen derhalve dat u zich aanmeldt als kandidaat bij de verkiezingscommissie. Dit kan als vakbondslid via uw vakbond of als niet-aangesloten kandidaat (de zogenoemde ongeorganiseerden). Let wel, het indienen van de bijbehorende verkiezingslijst(en) bij de verkiezingscommissie moet uiterlijk 2 mei geschieden.

Ik hoop een groot aantal van u eind juni als nieuwgekozen MC-lid te mogen begroeten.●

DIVR, kaders en normen voor het functioneren en de kwaliteit hiervan. Hij is daarmee in staat om op indirecte wijze de kwaliteit en het functioneren van de I&V-keten te verzekeren.

Tenslotte

De combinatie van de DIVR en het I&V-Autoriteitschap draagt bij aan een meer geïntegreerde benadering van de gehele I&V-keten. Hierdoor ontstaat meer aandacht voor zowel het middellange als lange termijn perspectief waar het gaat om beleid en voor het korte termijn perspectief waar het gaat om inzet van het I&V-product en de I&V-keten. Het instellen van de DIVR en de I&V-Autoriteit zijn belangrijke stappen op weg naar een ketenbenadering op het I&V-terrein binnen Defensie en een verbetering van de effectiviteit van de I&V-keten. Dit legt, mede met het oog op het in toenemende mate expeditionair gerichte karakter van de krijgsmacht, de basis voor een verdere professionalisering van zowel de MIVD als de overige I&V-organisaties.

Dus:... "Morgen gaat het nog beter".●

Symposium

'Inlichtingen en Veiligheid in beeld gebracht'

Op 7 maart 2007 heeft de MIVD deelgenomen aan het symposium 'Inlichtingen en Veiligheid in beeld gebracht'. Het symposium werd door het Command and Control Technologie Platform van de Nederlandse Industriële Inschakeling Defensieopdrachten (NIID) belegd bij het Geomatics Businesspark in Marknesse.

De bijeenkomst trok zo'n tweehonderd bezoekers. Naast de MIVD hadden zo'n dertig bedrijven een stand ingericht. Generaal-majoor Cobelens was een van de gastsprekers en benadrukte dat de MIVD de kennis bij bedrijven - eventueel iets aangepast - goed kan gebruiken voor de nationale veiligheid. Dit heeft reeds geresulteerd in een aantal vervolgafspraken van bedrijven bij de MIVD. ●

‘ER GEBEURT TOCH NOOIT WAT!!!’

Na ruim twee maanden op functie is het goed om even terug te kijken. Het is even wennen in dit gebouw. Tourniquets, traphuizen en liften. Je moet van de ene verdieping naar de andere. Dat kan lang duren met de lift. Je probeert een bepaalde logica te vinden in het liftgedrag, hetgeen me nog niet gelukt is. Of je stapt de lift uit en dan blijkt dat het niet de goede verdieping is. Dan maar met de trap. Het is alleen uitkijken dat je niet voor een ‘gesloten’ verdieping staat. Helaas is me dat ook diverse keren overkomen. Maar gaande weg leer je de weg toch wel kennen.

Door: majoor Siegmund van Iwaarden

Dan het vakgebied. Wanneer je bij de MIVD gaat werken heb je een bepaald verwachtingspatroon. Tijdens de introductie cursus, zeer goed overigens, en het reguliere werk merk je dat het met de I van de MIVD wel goed zit. Er zijn erg veel enthousiaste mensen die veel kennis en ervaring hebben met het verzamelen, analyseren en distribueren van inlichtingen.

Maar de V kant van de MIVD kan wat mijn vakgebied betreft beter.

De afgelopen periode heb ik diverse personen zonder pasje gezien, zag ik mensen in het gebouw met een mobiel telefoneren zonder dat ze op de uitzonderingslijst van D staan, werken er mensen op computers op andermans account en laten personen hun kamer en kluis open staan terwijl ze in geen velden of wegen te zien zijn. Kortom dat kan en moet beter.

Er gebeurt toch nooit wat!!! Is een veel gehoorde kreet wanneer je iemand op dit gedrag aanspreekt. Ik kan daar niet teveel over uitweiden, maar het is een stelling die absoluut niet klopt. ‘Je hoort toch nooit wat’ is misschien een betere kreet. Want er zijn in de korte periode dat ik bij

de MIVD werk al teveel incidenten geweest. Nog een veel gehoorde kreet: Maar daar hebben we AIV toch voor! Helemaal verkeerd. Er worden veel veiligheidsmaatregelen genomen, maar in veel gevallen is de mens de beperkende factor. Indien u de veiligheidsmaatregelen niet opvolgt en uitvoert, brengt u de veiligheid in gevaar. Kortom: Veiligheid is uw eigen verantwoording.

Ik geef toe dat het best lastig is om binnen het spanningsveld van veiligheid en gebruiksgemak te werken. Veiligheid is lastig en het is niet vaak gebruiksvriendelijk. Maar bedenk dan maar dat het beter is om ongemakkelijk veilig te werken, dan in een gemakkelijke maar onveilige beklagdenbank te zitten.

Werk met veel plezier en werk vooral veilig.●

Mensen werken op computers met andermans account

Op werkvakantie naar Bosnië

Spullen brengen naar gehandicapten

Samen met mijn oudste broer Han bracht ik een bezoek aan Bosnië-Herzegovina. Als militair was hij uitgezonden en gestationeerd in de plaats Livno in de periode 2004/2005. Tijdens deze uitzending heeft hij een project opgestart om de vereniging voor gehandicapten van Livno te ondersteunen.

Iedere keer als Han naar Livno gaat, neemt hij spullen mee. Ook nu vertrekken we op 28 maart met een aantal rolstoelen vanaf Schiphol naar Split.

Na enige vertraging op het vliegveld van Zagreb (zeven uur) kwamen we rond middernacht aan in Split. Daarna hebben wij met de auto de reis voortgezet naar onze eindbestemming Livno in Bosnië-Herzegovina. Temperatuur was drie graden onder nul!

Ons hotel ligt net even buiten de stad. Na het ontbijt in het voor EUFOR-personeel favoriete restaurant BACHUS gebruikte we de eerste dag om een aantal mensen te spreken waarmee mijn broer tijdens zijn uitzending te maken heeft gehad. De functies van

deze mensen variëren van president van de rechtbank tot plaatsvervangend directeur van het plaatselijke ziekenhuis. Tijdens deze bezoeken kregen we altijd thee. Heel hartelijk. Maar na een paar bezoeken bleek een toilet toch ook heel welkom. Ik heb gemerkt dat deze niet altijd, zoals bij ons, modern zijn!

We brachten een bezoek aan het EUFOR-huis. In dit huis heeft mijn broer acht maanden gewoond. De aanwezige tolken waren zeer opgetogen hem weer terug te zien. We namen even de tijd om met collega's van verschillende krijgsmachtleden te praten over hoe zij hun uitzending ervaren (en gelukkig: er was weer thee!)

Tijdens de uitzending van mijn broer was het hem opgevallen hoe beroerd de omstandigheden zijn voor de opvang van gehandicapten in dit land. Dit lot trof

Semsa, voorzitter van de vereniging voor gehandicapten, samen met Caroline bij de gerestaureerde brug in Mostar

hem en heeft hem destijds bewogen een poging te wagen om hier verbetering in te brengen. Uiteraard in samenwerking met de plaatselijke bevolking en de reeds bestaande vereniging voor gehandicapten.

's-Middags maakte ik kennis met de voorzitter van deze vereniging. Zij heet Semsa en is zelf ook gehandicapt. Ze heeft scheefgegroeide ruggenwervels en is gedeeltelijk spastisch. Het getuigt van ongelooflijk veel doorzettingsvermogen dat zij zich met deze beperkingen kan bewegen.

De ontmoeting vond plaats in het gebouw van de vereniging. Uiteraard met een kopje thee! Mede dankzij hulp uit Nederland is er een ontmoetingsruimte gecreëerd en zijn communicatiemiddelen aangeschaft.

Na deze indrukwekkende kennismaking stond er iets luchtigs op het programma: de kapper! Mijn broer had een afspraak gemaakt om 12.00 uur en we

stonden om 15.00 uur weer op straat! Niet dat mijn broer zulk lang en bewerkelijk haar heeft, maar naar de kapper gaan is hier een zeer sociale gebeurtenis en daar moet je even de tijd voor nemen. En... thee drinken natuurlijk!

Met een keurig gekapt Bosnisch hoofd vertrokken we naar Tomaslavgrad. Hier maakte ik kennis met de beste schilder en tekenaar van Bosnië. Ik heb zijn kunstwerken bewonderd en... thee gedronken.

's Avonds hebben gedineerd met een aantal tolken. Het was bijzonder leuk om hun verhalen en ervaringen aan te horen. Het ging hier uitsluitend om tolken die werden ingezet door personeel van het EUFOR-huis.

Op donderdag 30 maart vertrokken we naar Split. Onderweg viel mij een aantal dingen sterk op. Het huisvuil zwerft werkelijk overal! Gescheiden afval? Niets gescheiden! Flessen, dozen, huisafval... noem maar op. Je graaft een kuil in de berg en daar dump je het afval in.

Wat een emotionele indruk op mij maakte waren de woningen in en rond Split. De granaatinslagen en kogelgaten waren nog duidelijk zichtbaar.

De ellende die ik op tv had gezien, de verhalen die ik had gehoord... het was nu bijna voelbaar. Bij het maken van een foto schaamde ik me soms om het leed van anderen vast te leggen.

Na 'een rondje Split' vertrokken we naar Trogir. Een schitterende middeleeuwse stad met veel bezienswaardigheden en lekkere... thee!

We waren een beetje van de route af en we belandde op een zeer steil rotsweggetje naar beneden en... daar stopte de weg! Met behoorlijk veel stuurmanswerk, beetje bidden en vreselijk goede remmen (toen nog wel) heeft mijn broer de auto weer naar boven gereden.

Op 31 maart vervolgde onze reis naar Vitez. Met mijn gids (broerlief) werd het verleden soms weer levend. Wat heeft deze bevolking toch een hoop meegeemaakt! In de plaats Vitez staat een enorm warenhuis. Van peper- en zoutstel tot een compleet ingerichte keuken, alles is hier te koop.

Daarvandaan reden we naar Novi-Travnik. Mij vielen de vele boomstammen op die tussen de flats lagen. "Ruimt iemand die boomstammen wel eens op?" vroeg ik mijn broer. "Ze branden ze op" antwoordde mijn broer. Wist ik veel dat er nog op hout gestookt werd! Dat was dus de lucht die ik overal rook. Volgens mij wordt alles wat maar branden wil in de kachel gepropt.

We vervolgen onze reis naar Buso. In Kupres stonden we in de sneeuw! Onderweg nog een familie

bezoekt, waar we wederom heel hartelijk werden ontvangen met zelfgemaakt brood, kaas en worst, vergezeld door... een kopje thee!

Op diverse plaatsen werd ik attent gemaakt op de rode bordjes in de berm. Deze bordjes maakten duidelijk dat er nog mijnen lagen. Geen bordjes meer, dan werden ze vervangen door gele plastic zakjes in de bomen.

Op 1 april stond een bezoek aan Moster op het programma. Ik heb de brug gezien die totaal vernield was en nu weer is opgebouwd. En wederom, wat een leed is hier geweest.

Ik realiseer me iedere dag van deze reis hoe goed we het in Nederland hebben.

Ik heb daar geen openbare vervoerverbindingen gezien, slechts lopende en soms liftende mensen.

In gesprekken met mensen realiseer ik me dat ik eten kan kiezen dat ik wil. Die keuze is daar veel beperkter. De gezondheidszorg zit totaal anders in elkaar.

Behalve de vele plaatsen die we bezocht hebben, stond er tevens een vergadering van de vereniging voor gehandicapten op het programma. Semsya brengt binnenkort een bezoek aan Nederland. Daar wil ze onze sociale werkplaatsen bezoeken. Ze is erg benieuwd hoe Nederland met zijn gehandicapten omgaat en kan hier wellicht iets van opsteken.

Het is een bijzonder bezoek geweest. Ook al is de oorlog tien jaar geleden gestopt, merkbaar is die nog wel degelijk.

En met mijn grote broer heb ik veel gelachen, want met je broer op zo'n vakantie gaan is toch heel speciaal.●

Het project van Han Beglinger begon met het eigenhandig opknappen van een ruimte, die nu gebruikt wordt als naschoolse opvang voor gehandicapte kinderen en als ontspanningsruimte. Nadat het nodige geld bijeen was gesprokkeld, vertrok hij met zoon en neef om te breken, electriciteit aan te leggen, te verven en weer op te bouwen. Een mooie ruimte is het resultaat, maar daarmee zijn ze er nog niet. Er zijn altijd spullen nodig, computers, rolstoelen, speelgoed, noem maar op. Wilt u meer weten over dit project, surf dan naar www.beglinger.nl

SAMENWERKING MIVD EN
AIVD OP VEEL
GEBIEDEN SUCCESVOL

‘Al waait er wel eens zand in de motor’

Tussen MIVD en AIVD bestaat een nauwe band. Op verschillende terreinen wordt samengewerkt. Voor beide diensten is het wettelijk kader uitgezet in de Wiv 2002, die binnenkort zijn eerste lustrum viert. In een serie dubbelinterviews onderzoeken Stroom en Ingelicht, personeelsbladen van de AIVD en de MIVD, hoe die samenwerking verloopt en hoe beide organisaties zich aan elkaar kunnen spiegelen. Om te beginnen spreken de bladen met de plaatsvervangend hoofden MIVD en AIVD Jeroen Sikkel en Theo Bot.

Gezamenlijke successen, zeggen Jeroen Sikkel en Theo Bot, zijn geboekt op de terreinen van de NSO, de CT Infobox, de operationele samenwerking en proliferatie. Dat is niet niks. Toch lijkt er tussen beide diensten wel eens zand in de motor te waaien. Ook op directieniveau wordt dat gesignaleerd, maar de precieze oorzaak is moeilijk te achterhalen. Duidelijkheid kan misschien wel bereikt worden via het concept van een drietrapsraket voor samenwerking.

Wat zijn de belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen beide diensten?

BOT: ‘De overeenkomsten zitten vooral in de combinatie van de taken op het gebied van de nationale veiligheid, de wijze waarop je die taken uitoefent, met bijzondere bevoegdheden, en de controle daarop door de Commissie van Toezicht.’

SIKKEL: 'Daar zijn we het over eens. Voor allebei geldt ook nog dezelfde wet. We hebben ongeveer dezelfde capaciteit en we kunnen dezelfde dingen.'

BOT: 'Het meest markante verschil, en merkbaar op de organisatie en cultuur, is voor mij het onderscheid "militair" tegenover "civiel". Dat werkt vooral ook door in de netwerken en in de relaties met wie je samenwerkt.'

SIKKEL: 'Wat Theo zegt klopt, maar voor mij is het woord "militair" minder relevant. Het feit dat er voor ons maar één belangendrager is, één opdrachtgever, is een belangrijker verschil. Al onze afnemers zitten in een bepaald gebied. Ik heb de indruk dat we daardoor ook iets productiegerichter zijn, dat onze producten, meldingen, daardoor makkelijker en sneller hun weg vinden.'

BOT: 'Die ene hoofdklant is, denk ik, ook wat vraaggerichter. Wij als civiele

dienst worden wat minder direct bevraagd. Er zijn veel meer partijen die wensen aan ons hebben: burgemeesters, ministers, IND, OM, politie, er is een hele variëteit aan klanten. Bovendien is mijn beeld dat militairen, gelet op dat rond Defensie gegroepeerde hoofdbelang, wat makkelijker samenwerken met hun militaire zusterdiensten dan wij met de onze, met wie we soms gedeelde belangen hebben, maar waar we onder omstandigheden ook wel eens tegenover komen te staan. Mijn beeld op afstand is dat militairen elkaar makkelijker vinden, meer dezelfde taal spreken dan civiele diensten, vaker een gemeenschappelijk belang zullen hebben.'

SIKKEL: 'Ik denk dat het een gradueel verschil is. Bij de civiele diensten is het meer aan de orde, maar bij ons toch ook. Binnen de samenwerking met onze

› zusterdiensten vragen we ons telkens af tot hoe ver die kan gaan. Hebben we allebei de bedoeling samen te werken, of zijn er andere agenda's?

De interne cultuur is bij de AIVD tamelijk informeel.

Hoe zit dat bij de MIVD?

SIKKEL: 'Binnen de MIVD is de cultuur tegenwoordig ook best informeel. Misschien is het bij de AIVD nog wat informeler, maar ook hier vind ik het weer meer een gradueel verschil. Het is wel een beetje zo, net als bij de rest van Defensie: als een hoge militair heeft gezegd wat hij vindt, denkt een lagere militair heel goed na voordat hij zegt dat hij een andere opvatting heeft.'

In het nieuwe mission statement van de MIVD is sprake van een 'Vooruitziend Vermogen'. De AIVD heeft in het ontwikkelprogramma Prospect ook vier vermogens onderscheiden. Zijn de missies van beide diensten vergelijkbaar?

SIKKEL: 'Het tweede deel van ons mission statement luidt "Voor Vrede en Veiligheid". Bij de AIVD zou eerder een "vooruitziend vermogen voor democratische rechtsorde en staatsveiligheid" om de hoek komen kijken, of iets dergelijks. Een zinspelend op de AIVD-vermogens heeft overigens geen rol gespeeld, want de bedenker was daarmee niet op de hoogte. Dit is trouwens een verkorte versie, het eigenlijke mission statement is veel uitgebreider.'

BOT: 'Wij proberen andere dingen tot uitdrukking te brengen. Bij ons springt eruit dat we ons concentreren op niet direct zichtbare dreigingen voor de rechtsorde en de veiligheid van de staat. Met het accent op "niet zichtbaar". De steekwoorden "binnen- en buitenland", en "mobiliseren": de informatie in het proces zodanig optuigen dat anderen er wat aan hebben. Kunnen vooruitzien is natuurlijk een kerntaak van elke inlichtingen- en veiligheidsdienst.'

Op welk vlak hebben beide diensten het meest met elkaar te maken?

BOT: 'Dat is Inlichtingen Buitenland. Nederland heeft het een tijdje zonder moeten stellen, na het wegvallen van de Inlichtingen Dienst Buitenland. De MIVD, die altijd inlichtingendienst is geweest, is daarin blijven voorzien. In de wet lees je waar die inlichtingentaak op gericht zou moeten zijn. Er is een soort basisscheiding aangebracht, maar ondanks de ervaring die we nu een paar jaar met elkaar hebben, worstelen we nog steeds met de vraag: wie is nou voor wat, en wat zou daarin gescheiden moeten zijn. We hebben onze weg daarin nog niet helemaal gevonden. Mijn persoonlijke opvatting is dat het, gelet op het karakter van onze diensten en de bedoeling van de wetgever, wel degelijk mogelijk is een soort basisscheiding aan te brengen. Je moet verder met een goed timmermansoog bekijken: wie is ergens goed in, wie heeft ergens een goede positie. In een relatief klein land met in omvang bescheiden diensten moet je niet al te dogmatisch zijn in een formele scheiding. Omgekeerd wordt door de coördinator vrij geforceerd een vorm van samenwerking opgelegd die niet natuurlijk is en die naar mijn smaak nooit goed zal kunnen werken.'

SIKKEL: 'Ik vind ook de inlichtingentaak een belangrijke taak om hier te noemen. Wat de knelpunten betreft, dat speelt zeker. Ik denk aan een soort drietrapsraket, waarbij de eerste trap is het verdelen van de onderwerpen: of de een doet het of de ander doet het: de tweede trap: als dat niet mogelijk is kijken we of we het samen kunnen doen, en de derde trap is: als we het niet kunnen verdelen en ook niet samen kunnen doen, dan kunnen we afspraken maken over hoe we elkaar informeren en eventueel consulteren.'

Die drietrapsraket hebben we al wel eens eerder bedacht, maar in de praktijk geeft het problemen, tot nu toe.'

Zijn dat knelpunten op het niveau van de organisaties of eerder politiek-bestuurlijk?

SIKKEL: 'Het moet natuurlijk wel afgezegd worden. Zeker als je tot een soort heldere drietrapsraket in het Aanwijzingsbesluit Buitenland zou komen, in een stuk waar de handtekeningen van ministers onder komen te staan. Maar we zijn wel betrokken bij de opstelling daarvan en als we daar gezamenlijk dit signaal afgeven, denk ik wel dat het in het besluit zal komen te staan.'

BOT: 'Er is een basis-taakverdeling tussen de beide diensten die zijn oorsprong vindt in de wet. Ik zou graag politiek-bestuurlijk het accent willen zien liggen op dat wat er aan synergie en in samenwerking te bereiken is, dat dat langs normale lijnen van efficiency plaatsvindt en dat je dat van beide diensten ook mag verwachten.'

SIKKEL: 'Ik begin bij die eerste trap in het verlengde van de uitgangspunten die in de wet liggen. Sommige verdelingen zouden niet logisch passen in de taakverdeling tussen AIVD en MIVD in het algemeen. Ik hoop dat het meeste via die eerste trap geregeld kan worden en dat je pas bij die tweede en derde trap aankomt bij zaken die ingewikkelder liggen.'

Is het denkbaar AIVD en MIVD tot één organisatie samen te voegen?

BOT: 'We hebben twee diensten en wat mij betreft moet dat vooral zo blijven. Wij kunnen nooit komen in het relatienetwerk, in het zusterdienstennetwerk van de militairen. Ook cultureel niet. En omgekeerd: de cultuur in de defensieorganisatie zal in het civiele, door het soort en het aantal partners met wie je samenwerkt, nooit door de defensieorganisatie kunnen worden meegenomen.'

SIKKEL: 'Theo heeft het eigenlijk al gezegd en ik ben het helemaal met hem eens: een belangrijke reden waarom het niet zou werken is dat onze partnerdiensten en onze belangendragers het niet zouden begrijpen als wij als militaire dienst er het werk van de AIVD bij zouden doen. Omgekeerd krijgt een civiele dienst het lastig als ze ons werk erbij gaan doen in relatie met onze militaire partnerdiensten. Ik denk ook dat in het militaire apparaat in Nederland raar wordt gekeken als niet meer een vriendelijke man in een vlekkenpak veiligheidsadviezen komt geven of veiligheidsonderzoeken komt instellen, maar een nog vriendelijker ogende burger. Dus ik denk dat het niet werkt. De nadelen zijn groot. De mogelijke voordelen kun je evengoed met een verbetering van de samenwerking bereiken.'

Binnen de organisaties hoor je nog wel eens dat die samenwerking niet zo gladjes verloopt...

SIKKEL: 'Er is een aantal terreinen waarop de samenwerking goed is. NSO, CT Infobox en ook de operationele samenwerking met betrekking tot contraspionage, dat zijn voorbeelden van dingen die goed lopen. Soms duurt het even voor de afdelingen hetzelfde geluid maken. En ik hoor ook wel eens dat dingen niet goed gaan of dat de samenwerking moeizaam verloopt. Bij het convenant hebben we terreinen gespecificeerd waarop we een nog betere samenwerking willen zien. Opleidingen bijvoorbeeld, de uitwisseling van personeel, de Look-Up regeling.'

BOT: 'Bij beide organisaties heb je koninkrijkjes die sinds jaar en dag bestaan. Tot midden jaren negentig deden we de dingen gescheiden van elkaar en hebben we elk eigen werkwijzen ontwikkeld, pas de laatste tien jaar is er nadrukkelijker samenwerking. De neiging van de laatste tijd om te focussen op dingen die niet goed lopen, gegeven een veel intensievere vorm van samenwerking, vind ik niet

altijd even plezierig. Omdat er heel veel dingen zijn die gewoon goed lopen en er vindt, zeker bij de technische mensen, uitwisseling van noties en expertise plaats. We hebben gezamenlijk wel een paar goede operaties gedraaid.'

SIKKEL: 'Ik merk ook wel eens dat we op een bepaald punt niet de voortgang boeken die we hadden gedacht, maar als ik me afvraag hoe dat komt heb ik geen duidelijk antwoord. Zit er iets in de cultuur van: we doen het liever zonder die ander? Zonder de "neven" uit Leidschendam? Maar tegelijk zie ik ook heel goede contacten op de werkvloer, dus daar kan het dan ook niet aan liggen.'

BOT: 'Voor een deel zit dat soms, denk ik, gewoon in personen. En we hebben ook nog niet de vanzelfsprekendheid dat we informatie die we bij elkaar willen brengen tevoren met elkaar bespreken, zodat de analyses zoveel mogelijk gelijkgeschakeld worden. Waarin mogelijk verschil van inzicht bestaat, maar dat kun je gemotiveerd kenbaar maken. Daar heeft de klant ook plezier van.'

Er is op dit moment een behoorlijk verschil van inzicht op een stuk van de inlichtingentaak, over de vraag hoe je daar tegenaan moet kijken. Soms is dat onwil, soms competentiegedoe en andere keren is er op analyse-niveau een verschil van inzicht. Er is ook onzekerheid over posities en daar zijn dus ook fricties over.'

Naar elkaars diensten kijkend: in welk opzicht zijn jullie wel eens jaloers op elkaar?

BOT: 'Ik ben wel eens jaloers op de vloeiende omgang in de hele klantenkring van de MIVD binnen de Defensieorganisatie, met alle hiërarchie die er misschien ook bij komt, maar waarin heel vloeiende lijnen lijken te lopen van politiek-bestuurlijk naar de dienst. Dat is bij ons veel gecompliceerder. Wij hebben verhoudingsgewijs veel meer gedoe over de doorloop van onze bevindingen. De MIVD hoeft zich als gespecialiseerde dienst wat minder zorgen te maken over positie, verhoudingen, de relatie tussen inlichtingen en opsporing of dat soort lastige kwesties. Ten tweede: op een stuk expertise wat hier zit op Sigint wat wij gewoon nog niet hebben.'

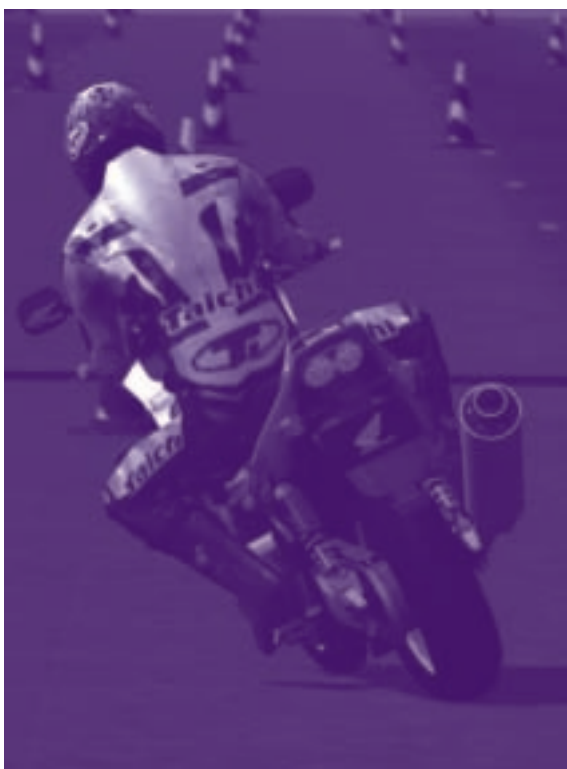
SIKKEL: 'Ik ben met name jaloers op de inhoud die de AIVD heeft weten te geven, de kwaliteitsverbetering die er is geweest, met betrekking tot de veiligheidsonderzoeken. Ik denk dat wij daar nog een paar slagen te maken hebben. We verrichten met weinig mensen veel veiligheidsonderzoeken en we doen ze redelijk snel, maar we zouden systematischer aandacht moeten besteden aan overige persoonlijke gedragingen en omstandigheden. En ook voor de stroomlijning en automatisering van het werkproces bij veiligheidsonderzoeken zouden wij wel wat zaken van de AIVD willen importeren.'●

NIEUW KANTOOR VOOR DETACHEMENT BRD

Op 28 maart werd het nieuwe kantoor van het Detachement BRD van de afdeling Contra Inlichtingen en Veiligheid van de MIVD in Munster geopend. Er werd tevens voorlichting gegeven over de taak en werkwijze van de Detachement.●

EERSTE MIVD MOTOR TOURDAG

Eindelijk is het zover. Op 11 mei aanstaande wordt er een MIVD motor tourdag gehouden.

Deze dag zal worden gehouden in de omgeving van Utrecht en Gouda.

De route bestaat uit echte stuurweggetjes gecombineerd met mooie Hollandse landschappen.

Afhankelijk van het aantal deelnemers zal de groep worden gesplitst naar gelang het soort motor en de interesse van de rijders. Uiteraard zullen we onderweg enige koffiestops houden. De lunch wordt ook niet vergeten.

Wilt U meedoen aan deze dag? Dan kunt u zich tot uiterlijk 30 april per interne mail opgeven.●

TUSSENBALANS VAN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK NAAR TERRORISME

In tegenstelling tot de situatie in verschillende andere Westerse landen heeft zich in Nederland nooit een vruchtbare samenwerking ontwikkeld tussen wetenschap en de inlichtingenwereld.

Bovendien is er in Nederland nooit een echte terrorismeonderzoekstraditie ontstaan. Ik herinner me nog de eerste academische terrorisme conferentie in Nederland in 1979 die georganiseerd werd door de Universiteit van Groningen. De betrokken professor had grote moeite om het nut van een dergelijke conferentie duidelijk te maken aan het toenmalige college van bestuur. Door een dergelijk thema voor een conferentie te kiezen werd je al snel als sympathisant van de Rote Armee Fraktion (RAF) gezien. Het thema werd echter geplaatst in het kader van asymmetrische oorlogvoering en dat werd als een relevant onderzoeksthema beschouwd. Het was kort na de terreurcampagne van de Zuid Molukkers en het was niet zo verwonderlijk dat één van werkgroepen te maken had met onderhandelingen tijdens gijzelingen. Dat is tegenwoordig nog steeds een zeer actueel onderwerp.

Door: Berto Jongman

Sinds 9/11 zijn pogingen ingang gezet om de barrières tussen wetenschap en inlichtingendiensten te slechten. Er zijn aan verschillende universiteiten in Nederland onderzoeksafdelingen ontstaan die zich met terrorisme-gerelateerde onderwerpen bezighouden en sinds februari van dit jaar is een bijzonder hoogleraar terrorisme-onderzoek aangesteld. De historicus Bob de Graaff gaf op 3 april j.l. een lezing over intelligence failures voor terrorisme-analisten in Nederland. De nieuwe hoogleraar rekt onderwijs, onderzoek en publieksvoorlichting tot zijn taken. Er komt voor het eerst een mastersopleiding op het gebied van terrorisme. De nieuwe hoogleraar wil zijn onderzoeksbudget gaan besteden aan onderzoek naar de effectiviteit van terreurbestrijding en onderzoek naar psychologische processen in kleine groepen.

Ook in andere Europese landen is de belangstelling voor terrorisme-onderzoek toegenomen. Zo werd ondergetekende in maart 2005 uitgenodigd voor een conferentie aan het Zweedse Nationale Defensie College in Stockholm, met als titel: 'Initial state of the art review of research on terrorism and counterterrorism'. Het was de eerste grote terrorismeconferentie in Zweden, waar ook een discussie op gang was gekomen hoe moet worden gereageerd op de bestaande dreiging en hoe

vanuit overheidswege een effectieve CT-organisatie kan worden opgezet. Een nieuw Centrum voor Asymmetrische Dreigingen en Terrorismestudies (CATS) (8 medewerkers en een budget van 8 miljoen Zweedse Kronen) kreeg opdracht van het Zweedse Ministerie van Defensie om een aantal nieuwe initiatieven uit te werken. De conferentie was daar één van, die mede werd gefinancierd door de Zweedse organisatie voor crisisbeheersing (SEMA).

Tijdens de conferentie maakten de sprekers een tussenbalans op van het wetenschappelijke onderzoek naar terrorisme. Gekeken werd in hoeverre terrorisme als complex sociaal verschijnsel momenteel beter wordt begrepen en in hoeverre het terrorisme van na 9/11 van karakter is veranderd. Ook werd bekeken in hoeverre de beschikbare onderdelen van de counter-terrorisme toolbox toereikend zijn en welke nieuwe elementen ontwikkeld zouden moeten worden. Tenslotte werd gekeken in hoeverre er witte plekken in het terrorisme-onderzoek zijn en wat de meest belovende nieuwe onderzoeksrichtingen en thema's voor de toekomst zijn.

De bijdragen van de verschillende sprekers zijn onlangs in boekvorm uitgekomen bij Routledge onder de titel: 'Mapping terrorism research. State of the art, gaps and future direction.' Er bestaan relatief weinig publicaties waarin het terrorisme-onderzoek op een systematische manier wordt geëvalueerd. Het door Magnus Ranstorp geredigeerde boek voorziet als zodanig in een lacune. Gehoopt wordt dat het boek zal bijdragen tot meer expliciete kritische introspectie en interdisciplinaire samenwerking. Voor een nieuwe generatie van onderzoekers en studenten biedt het boek een mogelijkheid om snel een idee te krijgen welk onderzoek reeds is verricht en ideeën op te doen voor nieuw onderzoek.

Naast de bijdrage van mijzelf bevat het boek bijdragen van Magnus Ranstorp (onderzoeksdirecteur van CATS, Zweden), Joshua Sinai (Logos Technologies, Arlington, Virginia), Isabelle Duyvestein (Universiteit Utrecht), Andrew Silke (University of Leicester, VK), Karin von Hippel (Center for Strategic and International Studies, VS), John Horgan (Center for the Study of Terrorism and Political Violence, St. Andrews, Scotland), Jeffrey Cozzens (Center for the Study of Terrorism and Political Violence, St. Andrews, Scotland), Michael Taarnby (Universiteit van Aarhus, Denemarken), Martin Rudner (Carlton University, Canada), Ronald Crelinsten (University of Victoria, Canada) Neal Pollard (Georgetown University, VS), Nancy Hayden (Sandia National Laboratories, Albuquerque, New Mexico, VS) en Paul Wilkinson (Center for the Study of Terrorism and Political Violence, St. Andrews, Scotland).

Toen ik in februari 2002 door de MIVD werd aangetrokken voor het Bureau Transnationale Aangelegenheden was er nog geen teamleider. Ik was daardoor in

de gelegenheid het onderzoeksterrein te inventariseren en een lijst samen te stellen van onderwerpen en thema's die ik relevant vond voor nader onderzoek. De lijst die ik samenstelde bestond uiteindelijk uit bijna 500 onderwerpen en thema's ingedeeld in 25 categorieën waaronder bijvoorbeeld trends en statistieken, de dynamiek van terrorisme, oorlog en terrorisme, kenmerken van terroristische organisaties, veiligheid, en *best practices and lessons learned*. De lijst is bedoeld voor studenten en onderzoekers die om een onderwerp verlegen zitten. De lijst biedt verder een overzicht van het hele onderzoeksterrein en de verschillende disciplines die daarbij betrokken kunnen worden.

In dit korte bestek is het vrijwel ondoenlijk om iets over alle betrokken auteurs te zeggen. Ik zal mij hier beperken tot een paar opmerkingen. Andrew Silke stelt vast dat onderzoek de neiging heeft steeds nauwer verbonden te zijn met beleid. Het gaat steeds vaker om beleidsgericht onderzoek uitgevoerd door adviesbureaus. Hij plaatst grote vraagtekens bij de kwaliteit van dergelijk onderzoek. Terrorismesonderzoek zal echter in grote mate beleidsgeoriënteerd blijven met gevolg dat de onderzoeksagenda voor een belangrijk deel door de financiers zal worden bepaald. Dat is niet altijd even goed voor de ontwikkeling van het onderzoeksterrein. Dat wordt ook benadrukt door Ronald Crelinsten. Goed onderzoek is vaak alleen mogelijk als een zekere afstand kan worden genomen van de dagelijkse besommeringen van de politiek of het beleid. Karin von Hippel gaat in haar bijdrage in op onbedoelde effecten van CT-maatregelen. Zo heeft de aanpak van hawala-systemen (informele geldoverdrachtsystemen) een enorm negatief effect op het terugsturen van geld vanuit diaspora's naar de landen van herkomst. John Horgan wijst erop dat ook na het bereiken van wapenstilstanden het van belang is te volgen wat er met terreurorganisaties gebeurt. In het geval van de IRA is geconstateerd dat de organisatie zich heeft ontwikkeld tot een van de meest geavanceerde misdaadnetwerken. Dit netwerk is bereid expertise aan te bieden aan andere organisaties. Martin Rudner behandelt een aantal officiële onderzoeksrapporten die zijn geschreven naar aanleiding van belangrijke *intelligence failures*. In die rapporten wordt geconcludeerd dat de *failures* een gevolg waren van fouten op het terrein van analyse. De problemen zijn zowel institutioneel als conceptueel. In zijn bijdrage geeft hij een aanzet tot wat hij strategische analyse noemt. Hij geeft ver-

schillende suggesties welke voorwaarden verbeterd dienen te worden om tot goede strategische analyses te komen. Op het terrein van training van analisten kan volgens hem nog veel worden verbeterd.

Paul Wilkinson geeft aan dat tijdens de Koude Oorlog terrorisme niet als een strategische kwestie maar als een *minor law & order* probleem werd beschouwd. Dat is na 9/11 sterk veranderd en heeft een positieve uitwerking gehad op het onderzoek. Universiteiten vertonen tegenwoordig minder aversie tegen het onderwerp terrorisme als onderzoeksobject. Nancy Hayden beschouwt terrorisme als een voorbeeld van een 'wicked' probleem waarvoor geen echte oplossingen bestaan. Bestudering van dergelijke problemen leidt meestal tot een verandering van het probleem. Een beter begrip geeft richting aan het onderzoek dat als uitgangspunt voor nieuwe maatregelen kan dienen. Het Sandia Laboratorium in de VS houdt zich vooral bezig met het ontwikkelen van instrumenten die gegevens kunnen genereren om tot een beter begrip van een verschijnsel te komen.

In dit verband is de vraag naar de levenscyclus van terrorisme van belang. Diverse onderzoekers hebben aangegeven dat de terreurgolf waar we nu mee te maken hebben is begonnen met de Iraanse Revolutie in 1979. De islam wordt als mobiliserende kracht aangewend en zelfmoordterrorisme is de meest kenmerkende aanvalsmethode van de huidige golf. Een golf duurt meestal twee generaties. Dat betekent dat het nog twee decennia zal duren voor de huidige golf is weggeëbd. Tijdens het webebben van een golf is het aannemelijk dat een nieuwe kwestie zal ontstaan die aanleiding vormt voor het ontstaan van een nieuwe terreurgolf met een nieuwe motiverende kracht en een nieuwe kenmerkende aanvalsmethode. Mogelijke nieuwe kwesties die zich aandienen zijn het klimaat en/of invoering van nieuwe technologieën. Goed onderzoek en goede analyses zijn noodzakelijk om het hoofd te kunnen bieden aan de bestaande problemen en in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Het door Magnus Ranstorp geredigeerde boek zal voor een nieuwe generatie analisten en onderzoekers een belangrijke hulp zijn om tot een beter begrip te komen van het complexe onderwerp terrorisme. ●

Magnus ranstorp (Ed.) Mapping terrorism research. State of the art, gaps and future direction. Abingdon: Routledge, 2007, 337p. isbn 0415399912 ●

Op 29 maart was de opleidingsklas Inlichtingen en Veiligheid Koninklijke Luchtmacht van het Defensie Inlichtingen en Veiligheid Instituut te gast bij de MIVD. De cursisten kregen verschillende lessen en presentaties over de inlichtingendienst. Met name (het gebruik van) Open Source Intelligence en Imagery Intelligence bij de MIVD was nieuw voor deze militairen. De dag werd afgesloten door Jeroen Sikkel, plaatsvervangend directeur MIVD met het uitreiken van certificaten aan deze, wellicht toekomstige, MIVD'ers.

Snelle ontwikkelingen?

Begin tachtiger jaren bracht IBM de zogenaamde *Personal Computer* op de markt. Dat was een lichte revolutie in computerland die waarschijnlijk nog lang zal nawerken, want het concept is niet meer weg te denken. Velen zijn echter vergeten hoe het apparaat er uit zag en vooral, wat het kon (of niet kon).

Het machien was groot, zwaar, van ijzer met een groen opkleurend beeldscherm, want kleurenbeeldscherm waren vrij onbetaalbaar. Het eerste model had één floppy disk drive, zo genoemd omdat de diskette die er in moest (van het formaat 5,25 inch) inderdaad floppy was. Een harde schijf werd niet nodig geacht, net zomin als intern geheugen. Bill Gates - de oorspronkelijke schrijver van het *Basic Input Output System* (BIOS) dat het hart vormt van elke PC en gedeeltelijk schrijver van het *Disk Operating System* (DOS) dat het operating system vormt, achtte een intern geheugen van in totaal één megabyte (met een 640Kb werkgeheugen) méér dan voldoende voor de komende tien jaar. Latere modellen hadden twee floppy disc drives en de duurdere modellen zelfs een zogenaamde hard disc waarop wel 20 megabyte weggeschreven kon worden.

Het toetsenbord was zoals gezegd van staal en had twee return toetsen: eentje was gelabeld return, de andere was gelabeld enter. Dat was gedaan zo heb ik mij laten vertellen teneinde typisten (die gewend zijn aan de term return) te plezieren. De snelheid van de processor (Intel type 8080) was maar liefs één megabyte.

Het apparaat was lichtelijk aan de prijs: gedacht moest worden aan een slordige 25.000 gulden, zonder printer uiteraard en de bijbehorende manuals waren op zijn zacht gezegd opvallend. Mijn eigen allereerste text processor (ik meen Muse) had een handleiding waarin voortdurend gesproken werd over een 'blinkertje'. Daar heb ik nog even naar moeten zoeken, tot ik mij realiseerde dat men gewoon de cursor bedoelde.

De IBM PC werd spoedig 'gekloond', dat wil zeggen nagemaakt door andere fabrikanten met dezelfde specificaties maar iesiepietsie lagere prijs. Een echte Olivetti bijvoorbeeld met een snellere processor (de 'bloedsnelle' Intel 8086) was al te koop voor 4.500,- gulden. Een koopje. Inclusief harde schijf van wel 20 megabyte. Daarna was het de beurt voor de goedkope afreksels voor thuis gebruik: zogenaamde home computers zoals Sinclair, Amstrad, Atari, ZX Spectrum, Tandy TRS-80 en niet te vergeten de Commodore 64. Die laatste kostte ongeveer 650 gulden met als dataopslag capaciteit een kleine taperecorder (echt waar) die zo traag was als een astmatische mier met een overvolle boodschappen-tas. Net als heel de machine trouwens, want die liep op welgeteld één megaherz.

Wat is er in de tussentijd veranderd? De verwerkingsnelheid is een factor 3000 toegenomen. Net als de opslagcapaciteit overigens. Die was bij ondergetekende ongeveer 20 megabyte (met twee schoendozen met floppy discs) en is nu 600 Gigabyte en dat zal bij u niet veel verschillen. Ook de video capaciteit is toegenomen, beeldschermen en videokaarten (die het beeldscherm 'aansturen') kunnen verbluffende dingen die met name bij computergames en simulaties goed tot hun recht komen. De apparatuur is ook kleiner geworden. De *hard disc drive* die los

voor de Commodore 64 gekocht kon worden was bijna even groot als een moderne systeemkast (nou ja, bijna dan).

Maar de rest?

Kijk eens naar het aantal ondersteunend personeel op ICT gebied. Dat was in de begintijd ongeveer één op één, dat wil zeggen voor elke werker uit het primaire proces (dus niet ondersteunend personeel) was ongeveer één ICT-er nodig. Wanneer u kijkt naar onze eigen organisatie (of welke dan ook) dan ziet u dat die verhouding bijna hetzelfde is gebleven: automatisering slokt enorm veel personeel op en dat wordt alleen maar meer.

De reclame dat ICT nóg leuker is geworden en nóg makkelijker is niet in overeenstemming met het bijbehorende personeelsbeleid: moest MS Office (of Vista of XP) inderdaad makkelijker zijn dan de voorgaande edities, dan zou je ook met minder personeel moeten toekunnen.

En de techniek dan? De opslag capaciteit van het diskette station is gestegen van 730Kb naar 1.44 Mb en daarop blijven steken. De verwisselbare schijf (CD, DVD) zit nog altijd op een opslagvermogen dat gelijk is aan de oorspronkelijke. Geen ontwikkeling dus. De snelheid van de databussen (die de verbinding verzorgen tussen verschillende elementaire onderdelen) is jarenlang blijven steken op een magere 133Mhz (oorspronkelijk 60 of 70Mhz). Pas onlangs is de snelheid opgevoerd naar 800Mhz.

Is de software dan gemakkelijk en beter geworden? Kijk dan maar eens naar het aantal hulpverzoeken aan een gemiddelde helpdesk. Makkelijker? De gemiddelde systeembeheerder weet bij een beetje serieus probleem niets beters te verzinnen dan gewoon de software maar opnieuw te installeren. Hetgeen geen verwijt is richting de persoon systeembeheerder overigens, maar gewoon een constatering. De software is helemaal niet beter geworden, er zit alleen maar meer op en aan. In verreweg de meeste gevallen is de software dermate onduidelijk en topzwaar gemaakt dat 95% van de mogelijkheden onbenut wordt gelaten, als die mogelijkheden überhaupt al bekend zijn.

En de prijs? Ook die is hetzelfde: een fatsoenlijke, complete PC met alles erop en eraan kost nog altijd een slordige 2000 euro. En die grap van PC's voor 550 euro trappen we niet meer in: daar zit geen beeldscherm bij en de specificaties zijn niet om over naar huis te schrijven.

Het valt dus wel mee, die zogenaamde snelle ontwikkelingen in

computerland.●

